

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Бабінян Л. Н.

студентка,

Науковий керівник: Корягіна Т.В.

доцент,

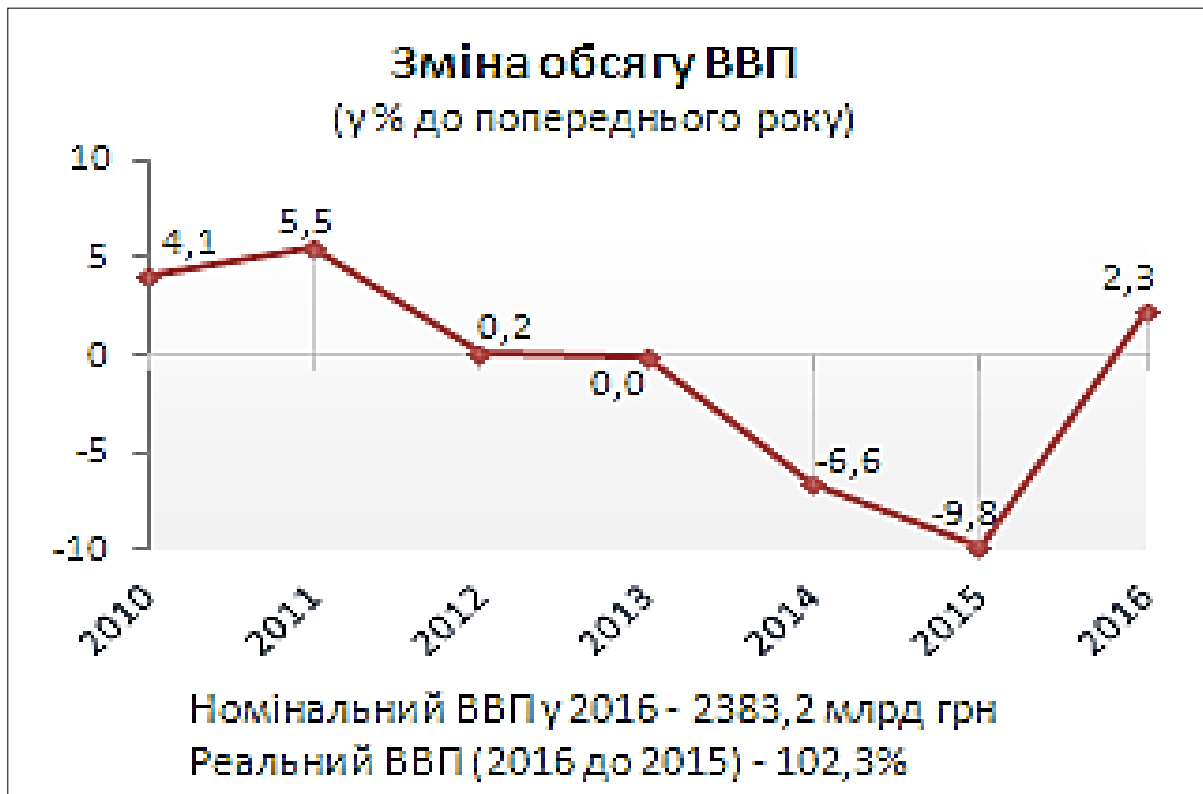
Університет митної справи та фінансів

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ВВП В УКРАЇНІ

Роль кожної держави в сучасному світі визначається, насамперед, її економічною могутністю, яка є наслідком реалізації економічного потенціалу. Найбільш універсальним показником, що характеризує економічну могутність країни, є її валовий внутрішній продукт (ВВП). Динаміка ВВП є найважливішим показником стану кон'юнктури країни: циклічних коливань економічної активності, глибини структурних та інших криз тощо. ВВП використовується для аналізу проблем грошового обігу і інфляції. Найчастіше ВВП є показником рівня розвитку і рівня життя в країні. І тому найчастіше він використовується для розрахунку ВВП на душу населення. Нажаль Україна в цих рейтингах посідає місце поряд з нерозвиненими країнами [1].

Згідно рис.1 спостерігаємо негативну тенденцію зниження реального ВВП у 2014 році. Відтак, ВВП у 2014 році скоротився на 6,6 % (або на 77915 млн. грн). Обсяг номінального ВВП навпаки, продовжує зростати в порівнянні з 2013 роком, що склало 101530 млн. грн., або на 6,9 % більше. Таке відхилення між показниками номінального і реального ВВП свідчить про інфляційні процеси в країні в зв'язку з ростом цін на товари та послуги з одночасним скорочення обсягів виробництва, споживання (надання) цих товарів (послуг), що не могло не позначитись на зниженні купівельної спроможності населення та його добробуті.

Просте порівняння показує, що в 2014 році ціни росли в 50 разів інтенсивніше, ніж в 2013-му. Чудове уявлення про масштаб інфляції можна отримати на підставі індикатора, який називається дефлятор ВВП. Він відображає, наскільки виросли ціни в цілому в масштабах економіки. На сайті Державної служби статистики України дефлятор ВВП України за підсумками 2014 позначений на рівні 47,4 %. Такі оцінки відображають реальність, з якою зіткнулися жителі країни. Ціни на багато груп товарів, особливо на імпортовані, виросли в два і більше рази [3].

Рис. 1. Динаміка реального ВВП України за 2010-2016 рр.

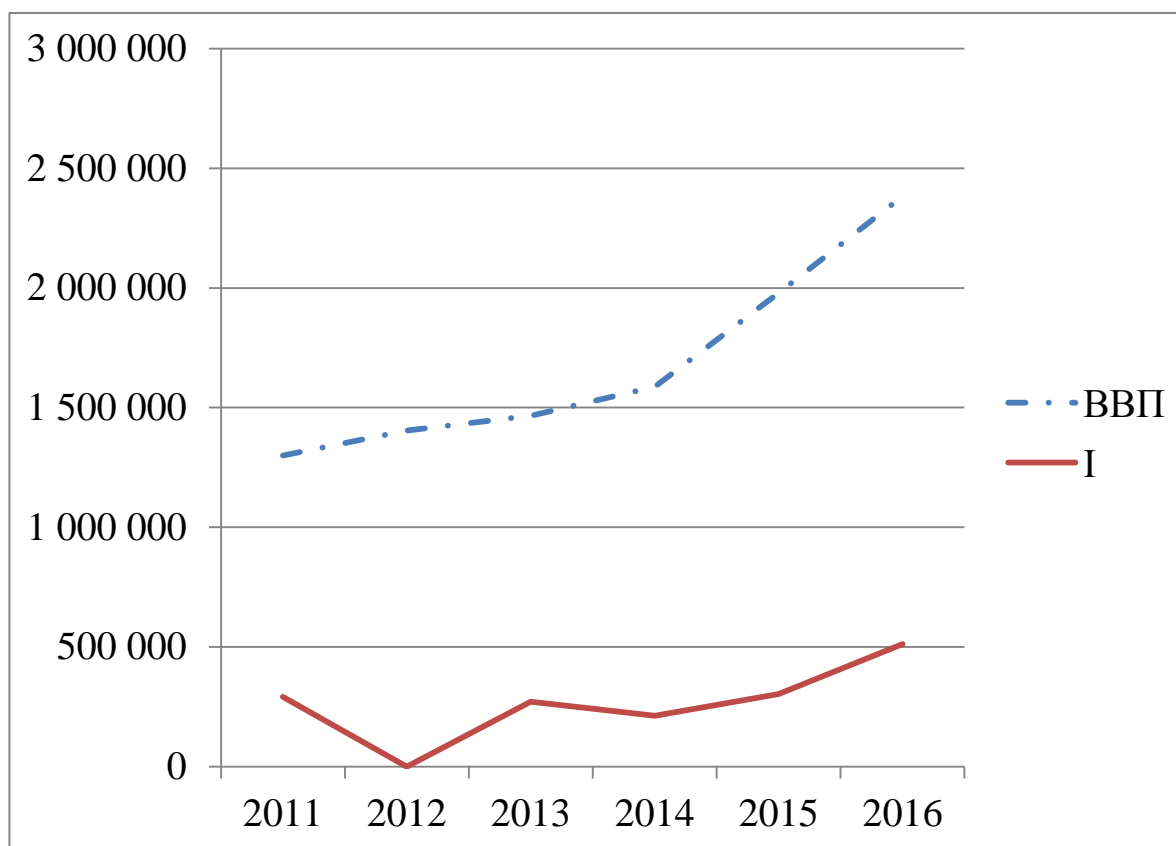
Джерело: розроблено авторами за даними [2]

У 2014 р. відбулося значне прискорення темпів падіння промислового виробництва, яке за підсумками року становило 10,2 %. Негативну динаміку продемонстрували всі основні агреговані види промислової діяльності: скорочення обсягів виробництва у добувній промисловості і розробленні кар'єрів становило 13,7 %, переробній промисловості – 9,3 %, постачанні електроенергії, газу, пари і кондиційованого повітря – 6,6 %. Такий тренд багато в чому був зумовлений падінням виробництва у Донецькій та Луганській областях (на 31,5 % і 42 % відповідно у 2014 р.). Падіння обсягів виробництва у поточному році також пояснюється зменшенням попиту, що викликане зниженням рівня купівельної спроможності населення. Стрімка інфляція на тлі глибокої девальвації гривні сильно підірвала доходи населення, відповідно, вдарила по роздрібній торгівлі, по інвестиціям домогосподарств, що не могло не відбитися на макроекономічних показниках, зокрема на триваючому зменшенні обсягів виробництва [4].

Тенденція збільшення номінального ВВП разом зі скороченням реального продовжується і в 2015 році. Так, за I квартал поточного року обсяг номінального ВВП сягнув позначки у 367,6 млрд грн, що є рекордною за останні п'ять років, але обсяг реального ВВП в порівнянні з I кварталом 2014 року скоротився на 13 % і становив лише 259,8 млрд грн (для порівняння, у I кварталі 2012 року реальний ВВП становив 264,9 млрд грн). Тобто, можна припустити, що країна повернулася до

показників трирічної давнини і передумов для призупинення подальшого падіння наразі не очікується [5].

Отже, прискорення падіння реального ВВП починаючи з другої половини 2012 року, яке за підсумками I кв 2015 р. досягло вже $-17,2\%$ у річному вимірі, відображає системний та структурний характер кризи, в якій перебуває національна економіка (рис. 2.). Найвищі темпи падіння реального ВВП у I кв 2015 р. фіксуються у будівництві ($-35,3\%$), добувній промисловості ($-29,4\%$), переробній промисловості ($-25,6\%$), оптовій та роздрібній торгівлі ($-24,8\%$).

Рис. 2. Валове нагромадження та ВВП у 2011-2016 рр., млн. грн.

Джерело: розроблено авторами за даними [3]

Аналізуючи показники валових інвестицій, ми спостерігаємо найбільші показники у 2013 і 2016 рр. Розглянемо детальніше приріст. У 2012 р. показник збільшився на 13 353 млн. грн., тобто на 4,38 % до попереднього року; у 2015-на 90 706 млн. грн., тобто на 29,91 %. У 2013 і 2014 рр., навпаки, валові інвестиції значно зменшилися. У 2013 першому та другому кварталах спостерігалось істотне відставання зростання валового нагромадження від ВВП, але в третьому кварталі 2013 р. – знов було істотне випередження. Загалом за рік відбулось зменшення на 34 136 млн. грн., тобто на 12,6 % до попереднього року, у 2014 –

на 58 304 млн. грн., тобто на 27,43 % до попереднього року. Загалом за 5 років приріст склав 11 619 млн. грн., тобто 3,83 %.

Прискорене зростання валового цього показника в порівнянні з ВВП на сам перед свідчить про незбалансованість економічного розвитку України у досліджуваній період. Також варто відмітити, що частка валового нагромадження за 2015 р. в Україні становить 15,3 % та є меншою, ніж у Росії 20,4 %, що свідчить не на користь України. Як причини збільшення обсягів валового накопичення в Україні слід відзначити відсталість ринкової інфраструктури, недостатньою кількістю новітніх технологій, енергоємністю ВВП, низьку конкурентоспроможністю української продукції на світовому ринку. Практично всі дослідники ВВП визнають підвищення ролі інвестицій як фактора економічного зростання, але інвестиції в Україні практично не спрямовуються у високо технологічні види економічної діяльності. Інвестиції в цілому використовуються у сферах, які дозволяють швидко отримати максимальний прибуток з мінімальними витратами.

Отже, в результаті проведеного дослідження встановлено, що валовий внутрішній продукт є одним з найважливіших показників системи національних рахунків, який характеризує кінцевий результат виробничої діяльності економічних одиниць – резидентів – і вимірює вартість товарів та послуг, вироблених цими резидентами для кінцевого використання. У період з 2011 по 2015 р. збільшення споживчих і державних витрат, валових інвестицій та, відповідно приріст номінального ВВП. Що стосується чистого експорту, то він чинив негативний вплив на динаміку ВВП України, при цьому найбільший вплив був у 2012 та 2013 рр. Найбільш негативно на динаміку ВВП впливає від'ємний показник чистого експорту, оскільки імпорт в Україні перевищує експорт та не забезпечує зростанню національного доходу. Не менш важливим є деформації у структурі споживчого попиту які обумовлені, передусім, низькими доходами населення.

В Україні є всі можливості для того, щоб вийти на якісно новий рівень розвитку економіки, проте без державного втручання, без видатків на стимулювання пріоритетних галузей господарювання, розвитку експорту, без бюджетних інвестицій цей процес може затягнутися на багато років. Однак навіть на найближчі роки спрогнозувати ВВП України досить складно у зв'язку з нестабільною економічною та політичною ситуаціями в країні.

Список використаних джерел:

1. ВВП України та його вплив на життя українців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://publicaudit.com.ua/reports-on-audit/vvp-ukrayini-ta-jogo-vpliv-na-zhittya-ukrayintsiv/>.

2. Статистичний збірник. Державна служба статистики України / за редакцією І. М. Нікітіної, Київ, 2015. – С. 18 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

3. Дослідження структури ВВП: матеріали дослідницького відділу ActionDataGroup, лютий 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.actiondatagroup.com/ua>.

4. Валовой внутренний продукт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://insiders.com.ua/spravochnik/valovoj-vnutrennij-produkt>.

5. Комплексна оцінка економічної ситуації в Україні у 2014-2015 рр. (частна 1: Загальна оцінка макроекономічної ситуації) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iac.org.ua/kompleksna-otsinka-ekonomichnoyi-situatsiyi-v-ukrayini-u-2014-2015-rr-chastina-1-zagalna-otsinka-makroekonomichnoyi-situatsiyi/>.

Базилюк Я.Б.

*кандидат економічних наук, доцент,
Національний інститут стратегічних досліджень*

РЕАЛІЗАЦІЯ САНКЦІЙ В КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: АДАПТАЦІЯ ЕЛЕМЕНТІВ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

Наявність у внутрішньому законодавстві економічних інструментів стримування агресії є важливим невійськовим елементом вирішення конфліктів та попередження деструктивних для економічної безпеки дій. Спеціалізовані органи, які здійснюють моніторинг, розробляють рекомендації щодо введення економічних (фінансових) санкцій та нагляду за їх дотриманням, широко представлені у таких країнах як США, Великобританія [5], Канада [7] та ін.

Найбільш розгалуженою багаторівневою системою з розроблення, імплементації та контролю за санкціями, яка утворювалась не одне століття володіють США (початок застосування міждержавних санкцій з боку США історично відноситься ще до 1812 р., коли економічні санкції були застосовані проти Великобританії) [4]. Система органів державного регулювання США, які розробляють та імплементують санкції, представлена низкою скоординованих між собою структурних підрозділів різних відомств, які здійснюють злагоджену роботу у законодавчій та виконавчій гілках влади.

Провідну роль у відіграє Президент США та Міністр фінансів США, яким надано право підпису у запровадженні санкцій. В цілому діяльність відомств політичного та фінансово-економічного профілю підкріплюється співпрацею з правоохоронними та силовими відомствами,